

Zondag 1 oktober 2023
26^e zondag door het jaar

Opening

Welkom aan u allen; ook u, die online thuis met ons verbonden zijn. Ieder weekend wordt ons eigenlijk een rustpunt aangeboden om even bij te komen, om “weer tot onszelf te komen”, zoals we dat zeggen. Daarbij openen wij hier het wijsheidsboek, de H. Schrift, om aanwijzingen te krijgen hoe we goed verder kunnen. Vandaag wordt ons in de lezingen voorgehouden, hoe sommige mensen alles wel menen te weten, maar op zijwegen terecht komen. En anderen, die ontdekken van de goede weg afgeraakt te zijn, weer bijsturen, zodat zij op de weg van het leven weer verder kunnen. Het blijkt dat Jezus een groot hart heeft voor deze mensen die zo gelovig zoekend op weg zijn. Mensen die tot vernieuwend inzicht komen. Maar: veranderen van inzicht of van houding, je oordeel herzien: dat gaat niet zo gemakkelijk, zo blijkt in het algemeen. Jezus weet dat: hij kent de mens, hij ziet het om zich heen gebeuren. Daarom gebruikt hij ook vandaag weer een parabel, d.w.z. hij haalt ons weg uit onszelf, even op een afstand van onszelf, en laat ons kijken naar figuren in die parabel. Dan vraagt hij: wat vind je ervan? Pas als je zelf antwoord hebt gegeven, zegt hij: maar... het gaat niet over die ander; het gaat over jezelf.

Overweging

In de afgelopen paar weken heeft de Joodse gemeenschap haar jaarlijkse Gedenkdagen gevierd: van het Loofhuttenfeest (dit is de herdenking van de woestijntocht bij de vlucht uit Egypte), de Grote Verzoendag (Jom Kippoer), gericht op vernieuwing van leven een aansluitend hun feest van Nieuwjaar.

Die “vernieuwing van leven” is ook het thema van deze zondag. Paulus zegt het kort en krachtig: “Laat die gezindheid onder u aanwezig zijn, die ook was in Jezus Christus”. Dat was: Barmhartigheid allereerst, voor ieder mens. De mens niet beoordelen op zijn verleden, maar zoals hij nu wil zijn.

Ezechiël spreekt in dezelfde geest: “Je moet het spreekwoord ‘zo vader, zo zoon’ niet meer gebruiken. Want ieder mens is uniek en ieder kan weer eigen rechte paden bewandelen. Elke dag geeft mogelijkheden op opnieuw te beginnen, ook al kan het wel eens om koerscorrectie vragen. Blijf niet achterom kijken, maar zie vooruit, want anders laat je dagen-van-nieuw-licht donker voorbijgaan. Dus tot inzicht komen en positief vooruit kijken. Dan zal je leven!

Vanuit dit perspectief gaat Jezus ook consequent te werk: ieder die, na welke negatieve omstandigheden ook, positief en creatief verder wil, krijgt zijn ondersteuning en welwillendheid, ongeacht het doopceel van het verleden. Maar door deze houding van hem voelen de godsdienstige leiders van de tempel en synagoge zich bedreigd.

Wat is namelijk de context? Een paar dagen ervoor is Jezus door het volk uitbundig in de stad Jerusalem ingehaald. Maar bij het zien daarna van de handel en wandel in de tempel gooit hij kwaad alle geldtafels omver en zuivert hij dit heiligdom. Buiten ziet hij iets anders: de massa mensen, die hongerig en smekend naar hem opzien en hopen op bevrijdende woorden en daden van hem.

Maar dan komt er een officiële afvaardiging van Farizeeën en Schriftgeleerden venijnig op hem af en gaat hem scherp ondervragen: wie hij wel meent te zijn en met welk recht hij zo handelt? Jezus stelt dan onverwacht een wedervraag: "Was Johannes de Doper een profeet voor jullie?" Als ze 'nee' zouden zeggen, gaan ze tegen het geloofsgevoel van het volk in, want Johannes stond zeer hoog in aanzien. Maar zouden ze het bevestigen, dan roepen zij de veroordeling over zichzelf af, omdat Johannes hen 'gevaarlijk adderengebroid' had genoemd.

En dan komt deze parabel: aan de ene kant die strakke wetsgetrouwen zonder enig gevoel voor moldheid en anderzijds de massa volgelingen van Jezus, die tot inzicht en bekering komen, maar wel met al de rimpels van het verleden. De conclusie is duidelijk.

Een paar concrete voorbeelden uit onze tijd:

Een lerares op een streng-christelijke school dreigde ontslagen te worden, omdat zij niet kerkelijk was. Maar toen de moeder van één van de leerlingen ziek werd en stierf, smeedde zij die klas tot een groep, die niet alleen hun vriendje maar ook zijn vader tot grote steun bleef.

Een gescheiden vrouw, die een nieuwe relatie kreeg, voelde zich niet meer thuis in een kerk, die haar uitsloot van de sacramenten. Maar toen een beroep op haar gedaan werd om bejaarde en alleenstaande mensen te bezoeken in haar wijk, was ze week-in-week-uit de naaste van deze mensen.

Evenmin als het leven zelf is het geloof ook niet in een vastomlijnd program of in een systeem van regels te kaderen. Leven en geloven zijn werkwoorden en gaan vóór wet en regel uit. over ruim een maand, zondag 12 november, wordt hier in de kerk een symposium gehouden met als thema: "Geloven met hoofd, hart en handen". Dan zullen deze gedachten oo nog wel op tafel komen.

Wat goed is en wat kwaad? Goed is niet degene, die geen fouten maakt en tevreden is met zichzelf. En slecht is niet degene, die met rimpels verder moet. Wie de weg van het evangelie wil volgen, moet niet alleen maar een droog boekje bloemen van het verleden doorgeven, maar oog hebben waar jong of vernieuwend gewas tot leven probeert te komen en daar goede voedingsbodem aan geven. Het is natuurlijk waardevol, dat de kerk de vruchten van het verleden bewaart in schuren van geleerde boeken, maar groeien doen de vruchten daar niet meer. Je kunt er zo nodig gebruik van maken, maar belangrijk is dat de akker weer nieuw ingezaaid wordt om vruchten te krijgen voor morgen.

De Thorah is geen boek met wetten die los verkrijgbaar zijn, want dan loop je het gevaar van farizeïsch formalisme en farizeïsche veroordeling. De Thorah wil allereerst een gedragscode, een richtingwijzer zijn, een hulpmiddel om de goede weg te vinden. Daarom is de Thorah (of ons kerkelijk wetboek) nooit af, nooit definitief. Jezus interpreteerde in zijn dagen de Thorah voor zijn volk ook op deze nieuwe wijze.

Paus Franciscus wil daarom in de komende weken, van 4 – 29 oktober, ook een Algemene Synode houden in Rome, als aansluiting op het 2^e Vaticaans Concilie in de jaren zestig, met hetzelfde thema: “Aggiornamento” – “de kerk bij de tijd brengen”. Dat is geen overbodige luxe, zoals wij allen wel weten.

Als wij het actuele “Volk-Gods-onderweg” mogen heten, zullen ook wij het evangelie actueel moeten vertalen naar vandaag, in de geest en navolging van Jezus zelf. Opmerkelijk: Thorah en Geest zijn in het Hebreeuws vrouwelijke woorden. Veelzeggend! Zij betekenen: beweeglijkheid, nieuw leven, op toekomst gericht.

Wij mogen (en moeten) in onze dagen het evangelie verder schrijven. Onze gelovige antennes dáárop richten. Dit werkt bevrijdend, ook voor de samenleving. Dan gaat het bloed weer stromen, dan kan weer nieuw leven bloeien. Spreekt het beeld van “moederschoot van de kerk” niet van telkens nieuwe geboorte en van nieuwe levenskansen?

Zo openstaan naar elkaar en dit diepere geheim herkennen bij elkaar: dat geeft verbondenheid, rust en vertrouwen; ook nieuwe hoop dus en nieuwe bezieling. Als het hart niet klopt, valt het hele lichaam stil.

Wij wensen de bisschoppen uit de hele wereld daarom zinvolle weken toe in Rome met al de diocesane rapporten van hun gelovigen; en wij hier in onze geloofsgemeenschap: een inspirerende voorbereiding op weg naar het Symposium in November.

Pastor Gerard Weersink